

ŽIVLJENJE IN SVET

TEDENSKA REVIIJA — PRILOGA PONEDELJSKEGA JUTRA

ŠT. 21.

V LJUBLJANI, 21. NOVEMBRA 1936.

KNJIGA 20

POMLAD V JESENI

ZNANOST V BOJU Z ZLOČINSTVOM

Ameriški statistiki so izračunali, da potrošijo Zedinjene države v enem samem letu za ukrepe proti zločincem okrog 13 milijard dolarjev — to je prav znatno več, nego izdado letno za svoje univerze, tehnične visoke šole, akademije i. pod. Do nedavnega so se v Ameriki omejevali na to, da so — kakor po vsem drugem svetu — zločince samo kaznovali, to se pravi, jih v glavnem zapirali in vzdrževali na državne stroške. Šele v novejšem času poskušajo tam, kakor tudi že drugod, zatirati zločinstvo s tem, da bi preprečili oddajo zločinskih dednih lastnosti novim pokolenjem.

Moderna znanost, zlasti pa nauk o dednosti, ki ga je utemeljil Gregor Mendel, nas namreč uči, da tvori prav velik odstotek vseh zločinov osebe z bolnimi nagnjenji, ki pač na podlagi teh nagnjenj ne morejo drugače ravnati nego zločinsko. Samo zapiranje in poboljševanje ne zaleže tu nič. Če se zločinec po rojstvu, to je nepopravljiv zločinec, poroči s slaboumno žensko, kar se dogaja zelo često, je treba računati z gotovostjo naravnega zakona, da bodo otroci iz tega zakona, vsi ali pa le z malenkostnimi izjemami, zašli spet v konflikte s postavo ali pa da bodo končali v sanatorijih. Celó če se zločinec poroči z normalno žensko, bo del otrok z matematično gotovostjo podedoval slabe lastnosti svojega očeta.

Pojasnimo to s primerom, ki ga je pred nekoliko leti navedel znani norveški evgenik dr. Mjoen.

Pred dolgim časom se je preselil na Norveško neki Laponec z izrazito slabimi dednimi lastnostmi. Mož se je poročil in iz tega zakona je izšlo 11 otrok: šest med njimi jih je bilo slaboumnih, 5 pa popolnih idiotov. V tretjem pokolenju je bilo že kakšnih štirideset asocialno razpoloženih potomcev tega Laponcea, po osmih pokolenjih pa so našli v tej rodbini nič manj nego 460 zločincev in preko 40 oseb, ki so bile vse svoje življenje na bolniški postelji. Dotlej je Laponec s svojimi potomci veljal norveško državo okrog 100 milijonov v našem denarju...

Znanost pozna celo vrsto zločinskih rodbin, ki so okužile celo ozemlje, ker

so se neovirano množile. Klasičen primer je za to rodbina Juke, v kateri so našli 366 tatov, 251 drugih zločincev, 230 propalih ali bolnih ljudi in deset poklicnih morilcev. Neka druga rodbina te vrste ima še danes tako manjvredno dedno tvar, da je pomenil praktično vsak njen član v teku pokolenj nevarnost za človeško družbo. Ta družina se množi še danes.

S tem prihajamo do druge glavne točke tega problema, namreč do od-

Statistično izračunano število otrok po zakonskem paru (Anglija)

govora na vprašanje, na kakšen način se slaba dedna tvar podaja bodočim pokolenjem. Odgovor moderne znanosti je dovolj rešen: zločinci, slaboumniki in druge dedno obremenjene osebe se namreč neprimerno bolj množijo nego rodbine z dragocenimi dednimi lastnostmi. Za Angleško je neka statistika ugotovila, da je število potomcev po zločinskih starših povprečno skoraj petkrat večje nego po starših akademsko izobraženih slojev. Neka druga, prav tako natančna preiskava za ozemlje Zedinjenih držav je ugotovila: Pred kakšnim stoletjem je bilo na tem ozemlju prilično 1000 do 1500 zločincev. Če bi se ti ljudje množili normalno, bi znašalo njih število danes 5000 do 10.000. V resnici pa beležijo oblasti v današnjih Zedinjenih državah nad pol milijona zločincev, slaboumnih in podobnih manjvrednih tipov... V drugih deželah stoji stvari delno nekaj bolje, načelno pa je težnja povsod ista, da rase število manjvrednih elementov vse bolj nego število dragocenih ljudi. Ker zlo-

činci, slaboumni in podobni tipi ne poznajo ovir, ki veljajo za druge ljudi, ni prav nič čudno, da se tako množe.

Če hočemo zločinstvo zatirati po evgeničnem potu, moramo tudi vedeti, kako slaba dedna tvar nastaja. Znanost je pa v tem pogledu še prilično v začetkih. Vsekako ve povedati, da

Rasni mešanec kriminalnih zmožnosti

določeno plemensko križanje zelo pogostoma pokvari dedno tvar. To velja posebno za križanje kulturno višje stoječega plemena z nižje stoječim, n. pr. za zakone belcev : črnici, belcev z Indijanci itd. Dalje se lahko rodbina z drugače normalnimi dednimi osobinami izrodi po nekih boleznih, po alkoholiziranju itd.

Da-li temelji specialno zločinsko nagnjenje na določenih organskih defekatih, ni še popolnoma gotovo. Mjoen in drugi pa so prišli na podlagi svojih raziskav do prepričanja, da tiči zelo bistven biološki vzrok za slaba nagnje-

nja v poškodbah žlez z notranjo sekrecijo. Te žleze dajejo s svojimi hormoni tako rekoč takt za vsa dogajanja v organizmu, in neke motnje v njih delovanju se kažejo po vsej priki na omenjeni način. V Ameriki so pred nedavnim preiskali telesa 170 morilcev in pri vseh brez izjeme so ugotovili velike motnje in obolenja

Hud zločinec (južni Evropec z negroidno primesjo)

določenih žlez. Ta teorija sicer še ni popolnoma dokazana.

Poznati je treba ta dejstva, če hočemo pravilno razumeti pomen evgeničnih ukrepov, o katerih v našem času toliko govore, o sterilizaciji, kastraciji in podobnih posežkih proti zločincem, dedno bolnim in pohabljenim ter duševno manjvrednim osebam. V raznih deželah so takšne ukrepe uvedli že z dobrim uspehom, druge pa previdno čakajo, da se uspehi pokažejo še bolj očitno.

Po dr. Vilhelmyju-ju

ZBIRANJE RAZNIH SPOMINKOV

Anatole France je postavil na plar v nekem svojem romanu čudaka, ki hrani v steklenicah vodo iz glavnih rek na svetu. V Ženevi živi drug izvrlež, tudi neškodljiv, ki skrbno spravlja »vzorce« od vseh vršacev, kamor je stopila njegova noga: med temi vrhunci je velika Keopsova piramida, Partenon in tempelj v Balbeku.

Neki gospod Grantham zbira zastarane železniške vozovnice. Kakor se morda spominjate, je vozovne listke izumil Anglež Edmondson l. 1839: prej je moral vsak potnik izpolniti golico in naznaniti cilj svojega potovanja. Ali je Edmondson slutil, da bo omenjeni Jenkij po polstoletnem nabiranju premogel nad eno tono zapadlih vozovnic

in da je moral zanje najeti celo stanovanje ki bi se nemara bolj prileglo kakemu brezposelniku? To pomlad je naš Jenkij pričel mrzlično iztikati za »neprecenljivo« vozovnico, krožni listek izdan l. 1889 na ime petičnega Američana, ki je hotel obiskati razne prestolnice sveta in je prerano odtrnil v krtovo deželo. Vozovnica, četudi plačana, je ostala neporabljena. Hči pokojnega bogataša se je v današnjih težkih časih domislila, da bi zahtevala voznino neizkoriščenega listka nazaj. Agencije pa so drzno prosilko seveda zavrnile. Za to je zvedel prijatelj Grantham in danes je dragocena vozovnica bržkone že v njegovi posesti.

(k)

MUTA - MARBEG - MARIBOR

A. DEBELJAK

N A D A L J E V A N J E

Neznaten ulomek večnosti je potekel, pa smo prevegnili preko Gornje Vižinge v Marenberg¹⁾, tipično obcestno raztegnjeno naselje, znano po duhovitih domislekih kakor Lemberk ali Ribnica na Dolenjskem. Tam je živel njega dni duhovnik redke treznosti, ein Mann von seltener Nüchternheit, kakor se kažejo ondod po nekih hišah. Izraz

ne). Dvoumna je 6. božja zapoved v verzificirani francoščini: Ouvre de chair ne feras qu'en mariage seulement, ki se za sedanje knjižno izražanje mora tolmačiti: pošni posel opravljaj ne samo v zakonu!

Brez dlakocepstva, s prilojeno pametjo umejmo torej, da je bil gospod jako trezen; saj je želel vcepiti tudi svojim župljanom to vrlino. Nekoč na-

Pogled na MARBEG

je na prvi pogled dvoumen: mož, ki je redko trezen, ali pa tako vztrajno trezen, da najdeš redko takšnega. Dvoumen je menda nemški verz v baladi »Riesenspielzeug«, ako se dve nikalnici res uničujeta:

Der Bauer ist kein Spielzeug nicht...

Dolenjeu je dvoumna cerkvena popevčica: »Zmeraj pri tebi hotel bi stati, ljubljena mati, zavrzl me ne«, če zadnji dve besedici zvari v meně (= me-

pravijo izlet k cerkvi vrh goré, k cerkvi beli. Družba mu je nesla dve kangli soka za malinovec. A fantje so ga kaj malo pokušali. Ušli so v krčmo, pili in peli in biti veseli, zakročili so v objesti še dvogovor med Vinom in Vodo, ki se končuje z besedami Vinka Ložiča:

Če že moraš biti,
bodi ti gospal!
Kdor me hoče piti,
modro naj ravná.
Mero naj ima ta pravo,
z vodo mešat me je zdravo,
al — na mizi naj se stri!

1) Ljudska oblika Marberg (v Marbeze) in zmagala, čeprav je najdeš v Matičnem zemljevidu, ki v nasprotju s sedanjo prakso rabi tudi za kraj: Mislinja (Mislinje), Otišni vrh (Otiški)... Pristaši oblike »Marenberg« morejo naslov mojega spisa razumeti po latinsko: Maribor, izpremenai Marbeg! —

Tako se je naključilo, da je moral nazaj grede služabnik Gospodov sam obe kangli soka nesti spet v Marenberg... Ako bo hotel kdo to izpodbi-

jati — osporavati rečejo današnji juristi — se ne bom zadovoljil z ustnim »to ni rez«. Zapisati bo treba; potem pa bo stalo: »To ni rez«. Na ta zviti način mladi štajerčki ugovarjajo kaki trditvi (rez=rezanica!) in formalno niso izrekli laži. Slično se zaklinjajo Tolminčki: »Pri moji duši!« držeč se za gumb (duša = obšit dušek, eingenahte Knopfform).

Na Vidov dan 1936 so tukaj odkrili spominsko ploščo kralju Aleksandru I. Zedinitelju z Gradnikovo štirivrstičnico:

Še živ poveljnik naših src, ukaži,
in od povsod, kjer naših je mejnikov
ograja sveta, čete in vodnikov
dobil odgovor boš: »Mi smo na straži.«

Odkloživši prtijago v gostilni Lubas, sedaj Schauer (ena slik kaže moža, ki ureja list Deutsche Zeitung v Celju),

nas je naš poveljnik in paša odgnal na strmo brdo, kjer se je svoj čas šopirila utrdba, a zdaj štrlijo le še razvaljene gradine in gadine. Dobro, da poprej v gostišču nisem šel med »ciucia - litre«, kakor Tržačani podsmesno nazivajo socialiste (srebajlitre), tako se nisem vsaj gargantovsko znojil in sem mogel držati fronto navzlic obilnim napadom iz zraka: aeroplani znamke »Brencelj« so srdito naskakovali moje čelo in sploh vse telo.

»Vreme ga kuha, ga lomi«, je goznil nekdo, videč, da so sivi oblaki napadli in obkolili sončni grad. »Nekaj se kuha«. E da! nekaj se je skuhalo, se speklo in se ocvrlo za nas. To nam je na mizo znosila brhka miška iz bližnje Ribnice... Lahne, luknjičaste sandale sem zamenjal z okovanimi čevlji in naš potni maršal je pogledal: »Vse v redu? Vse tip-top?«

BREZA

»Da, Vaše Tiptopčanstvo!«

Škarje naših nog režejo kilometre, ko se od desne, od Vuhreda, od Brdlnjeka preko Ledin pripelje temna zavesa. Hej, Sveti Janž na Suhem, akoraj boš delal sramoto svojemu imenu! Dežek nas škropi po starinski navadi, od zgoraj dol; včasih nas pere obrsica, od strani. Tudi nič novega. Škropec se seli od Jurčičevega vrha do Kozjakovega vrha. Nekaj minut vedrino pri mlinarju, ki nam pripoveduje o povojnih, vojnih trzavicah po teh krajih.

Po blatnem kolovozu odrinemo navkreber in vriskamo kakor domačini, ki nakladajo pomočeno seno. Peter Žirardi — tako mu pravijo nekateri zaradi slamnika, s katerim je odrinil v beli svet — junaško stopa ob polnih birih ali virih, vodnih jezovih, ki bi jim na otoku Krku rekli nabor (nabirati), tu pa je nemara prevzeto iz nem. Wehr. Kovčičič je spretno zamotal v svojo črno haljo, ki jo nosi v šoli med potukom, in si ga natovoril na pleča. Halji pa pravi ljubeznivo: flajda. Ta beseda pomeni na Tolminskem: žaket, frak, škric in gospošček!

Ha ha lelnja, ded je babo buja!« se nam je po prejško zahajljalo srce, ko smo na Remšniku v gostilni Čokla Draga čuli veselo novico: Za vse bo dovolj prostora, če bomo šli pod kožo gledat. Pod eno streho bomo imei »praynochishchie«, kakor pišeta Copelandova in Debelakova v svojem Guide to the Slovene Alps (1936).

Moker ko miš — bolj od znoja kakor od dežja — se marsikdo preobleče suho srajco, nato pa vzame pripravne motvoze, da si ponovno dušo priveže. Saj oskrbnik Garšek — ali kako se piše — ima vsega, razen napolske solate: insalata sputata, ki jo baba z oljem in kisom iz ust obrizga. Le duhovni tovariš si mora še s posebno vezjo pričvrstiti dušo. Sede v svoj kot, češ: »Tule bom Davidove kosti obiral.« S tem je mislil na brevir. Ali sem rečenico pravilno slišal? Vsekako je tretji kralj Izraelske države tu v lepšem okolišju kakor v češkem reku: honiti Davida (daviti se, bruhati).

Razbistrilo se je. Oborožen z oskrbnikovim dežnikom mahnem za družbo, namenjeno na vrhunec Sv. Pankracij (900 m). Spotoma vidim na hruški ob skromni hiši tablico z napisom: Prostoled. Kaj diši temu svobodnemu

Razgledni stolp pri PANKRACIJU

rudoledcu po tem razsekanem ozemlju: petrolej ali svinec?

Više gori utrgam kako jagodo, kakršne so v Utrechtu letos na trgu prodajali že sredi svečana. Zorele so pa ob neonovi svetlobi. Ob tem rdečem sadežu sem se spomnil visokošolskega izleta na Poljsko pred dobrim mesecem: tehnik V. je na mlki videl jagode in si jih zaželel. Hitro pogleda v liliputanski slovarček pod značko Erdbeere, kjer bi moral najti izraz: poziomka. Oko pa mu je v naglici obtičalo pri geslu Erdbeben in tako je na občo veselost naročil: trzeslenie ziemi (potres)!

Ob 19. je vseh 12 apostolov pri zavetišču, čez katero teče državna meja. Severni del hriba je avstrijski Pongratzen, južni pa naš Pankracij. Neutrudišnji Baš nam baš pojasnjuje Slovensko narodnostno mejo na severovzhodu (glej članek v knjigi »Naši obmejni problemi« 1936). Razgled je krasen na vse strani po tej zemlji, ki ni brez podobnosti z Dolenjsko. Odveč je na smreki tablica s 4 strelicami in napisom: »Glej v svet!« Eden vidi Schöckel, nekdanji Sokol, nad Gradcem, drugi opozarja na Koralpe, kar naj bi bilo iz Gol-alpe (Golca), tretjemu se zaleti: »Tam zadaj, glejte ga vruga, je Marija Snežna!« Močno piha veter, ko se oziramo s cerkvenega stolpa razglednika. Žtu doli ima vsak kaplan svoj vinograd. rezervno za stare dne. Po kratkem osupu doženemo, da je Kaplan prebivalec G. ali S. Kaple.

Vstopnina za planinsko kočo je plačana, čaj in razglednice tudi, poslovi-
mo se, vojak iz Leskovca nas pozdra-
vi. Hitro nazaj, dokler se popolnoma
ne stemni, zakaj pot je ponekod od
sile blatna.

Pri večerji — nekateri smo imeli
gobe — ob petrolejki in ob »luči« t. j.
steklenici z vinom, smo se morali iz-
povedati gospodnji, da smo 4 samci,
neoženjenci. »Oho, to boste morali na
sodnji dan žabe v Jeruzalem goniti in
megle v vrečo tlačiti!« je rekla gospa
v tako čisti slovenščini, da ne bi bil
nihče med nami uganil njenega pore-

kla: Nemka iz Porenja, a že 13 let
v Trbovljah.

D A L J E

ČRNI VRANI IZUMIRAJO

V Nemčiji opazujejo v zadnjih letih moč-
no nazadovanje števila velikih črnih vra-
nov. Kolikor je pokazalo zadnje štetje v
Šlezviku-Holštajnu, kjer je še največ teh
ptic, živi tam samo še 35 eksemplarjev. Ker
so pa oblasti v zadnjem času izdale stroge
odredbe za očuvanje te živali, je upati, da
jih bodo v zadnji minuti rešili popolnega
izumretja.

TRIJE MUŠKETIRJI

ALEKSANDER DUMAS ST. © ILUSTRIRAL NÖRRETRANDERS © PONATIS NI DOVOLJEN

BRISEMONTOVA OBTOŽBA

Ko je d'Artagnan planil v obednico,
je videl na tleh Brisemonta, ki se je
vil v strašnih krčih.

Ob njem sta stala popolnoma bleda
Planchet in drugi služabnik, ki mu ni-
sta mogla pomagati:

»Hal« je zarjovel, ko je bil opazil
d'Artagnana, »vi svetohlinec, vi lopov!
Kazali ste se, kakor da ste mi podarili

življenje, pa ste me zastrupili!«

»Kaj praviš? Jaz?« je vpil d'Arta-
gnan.

»Vi, vil Vi ste mi dali vina! Mašče-
vati ste se hoteli! In tako lopovsko!«

„NESMISELNE“ ŽIVALSKÉ NAVADE I N N J I H V Z R O K I

Zakaj se giblje rak nazaj? Znanost je v zadnjem času v številnih primerih odgrnila skrivnosti takšnih navideznih »čudaštev« narave. Nekateri primeri so tako zanimivi in poučni, da je vredno ogledati si jih pobliže.

Rak n. pr. nikakor ne koraka samo nazaj, zelo dobro teče tudi naprej. A večinoma sploh ne teče, temveč sedi skrit v majhni jami med kamni, iz ka-

tere si upa le od časa do časa za malenkost. Če ga karkoli vznemiri, tedaj se skriva hitro v varno luknjo. Pri tem si ne vzame niti toliko časa, da bi se obrnil, hitreje mu gre, če se umakne z repom proti domovanju. In ker mu postane to navada, se je drži v »razburjenosti« tudi takrat, kadar mu ni na razpolago varna jama.

Mnogi med nami poznajo z izletov na morje brze rake brezrepce, ki se

PRIZNANJE

»Prisegam pri Bogu, nisem vedel, da je vino zastrupljeno. Sam sem ga hotel piti, ko so nas poklicali!«

»Ne verujem vam!« so bile zadnje vojakove besede.

»To je strašno!« je mrmral Athos, Aramis pa je poklical duhovnika

»Gospod!« je jecljal Planchet bolj mrtev nego živ, »lahko se čutim srečnega, da sem se rešil!«

»Kaj?« je zavpil d'Artagnan, »tudi ti si hotel pokusiti moje vino?«

»Na zdravje Njegovega Veličanstva, gospod! Baš sem si pripravil kozarček, ko me je ta človek poklical!« je pokazal na drugega služabnika.

»Ah!« je rekel ta s tresočim glasom. »Hotel sem, da bi odšel in bi si tako mogel privoščiti en kozarček.«

znajo z okretnostjo, katere bi tem živalim ne prisodil, pomikati tudi — po strani. Tudi zanje velja, da ne gre samo za »nor domislek narave«. Te živali potrebujejo namreč — kakor ribe — stalno sveže vode za preskrbo svojih škrg in zato proizvajajo z neprestanim gibanjem določenih udov vodni tok, ki se pomika od nazaj naprej proti škrgam. Porabljena dihalna voda se odtaka potem spredaj pod oklepom in se z močnim vrtnčastim gibanjem odganja vedno proti strani, bodisi proti desni ali levi, vsekako pa vedno proti isti strani. Rak sam se giblje proti nasprotni strani in se tako

najhitreje odteguje območju porabljene vode. Tudi svoje organe za dihanje in okušanje, to sta dve gibki tipalki, steguje samo v eno stran, in sicer protitisti, v katero se pomika. Hoja po strani je tedaj za žival zelo smotrna in ni nobeno igrackanje narave.

Školjke smatramo običajno za zelo lene, celo za popolnoma negibne. To naziranje je za mnoge teh mehkužcev vsekako upravičeno. Tem bolj nas mora presenetiti dejstvo, da kažejo neke školjke izredno gibčnost. K tem »temperamentnim« lupinarjem spada n. pr. školjka romarica, ki jo dobro poznajo mnogi sladokusci. Ta školjka lahko pla-

PORTHOSOVA POJASNITEV

Medtem ko je Porthos razbijal steklenice, je govoril d'Artagnan obema gardistoma:

»Gospoda, prosim vaju, da o tej stvari ne črhnete nikomur niti besedice. Ni izključeno, da ima tu vmes svoje prste kakšna visoka osebnost in potem bi moglo imeti to za vse nas slabe posledice. Po vsem tem, kar se je zgodilo, ne moremo imeti danes pojedine.«

Oba gardista sta se vljudno odstranila, ker sta pač uvidela, da hočejo biti štirje prijatelji sami.

Oba gardista sta se vljudno odstranila, ker sta pač uvidela, da hočejo biti štirje prijatelji sami.

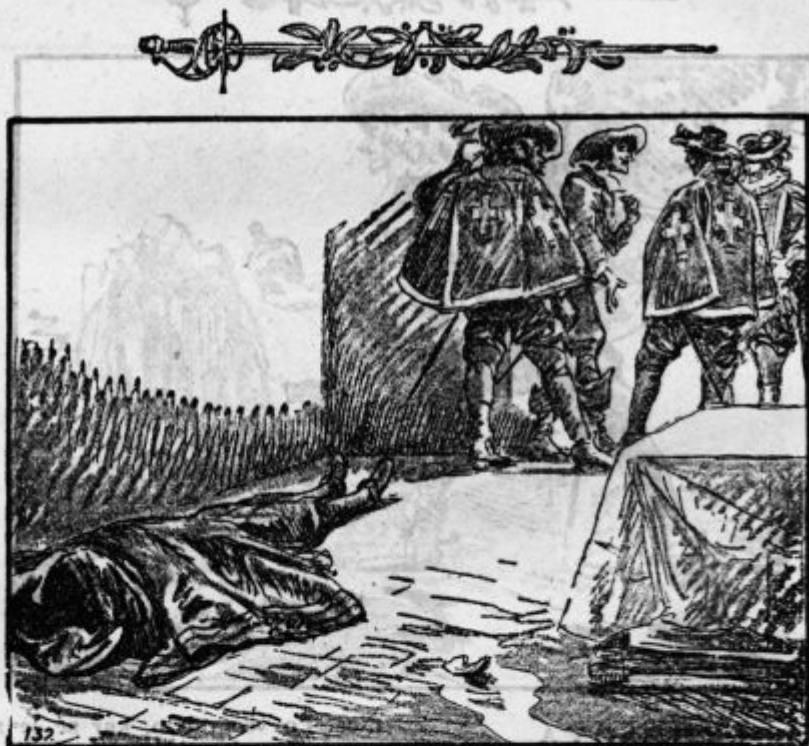

va, kakor se spodobi, in sicer doseže to umetnijo z enakomernim sunkovitim odpiranjem in zapiranjem obeh polovic lupine. Za krmilo ji rabi kožna guba, ki moli med lupinama ven, tako da spreminja žival lahko tudi po svoji volji smer gibanja. Kakor je pred kratkim povedal neki živaloslovec, jo najlaže pripraviš do plavanja, če ji daš v bližino najnevarnejšo sovražnico — morsko zvezdo.

Školjkam bi pa tudi ne prisodili, da znajo mnoge med njimi celo — skakati. Ena izmed teh školjk dela to na ta način, da pomoči dolgo, končasto nogo med lupinama. S to nogo si po-

išče pripravne opore, na pr. kamen. Potem se s pomočjo noge krepko odžene in skoči tako lep košček dalje. Opazovali so skoke na daljave več nego pol metra, kar za tako majhno žival gotovo ni malenkost. Drugi opazovalci pripovedujejo, da znajo tudi mlade školjke romarice v plitkih obrežnih mlakah skakati v ploskih krivuljah cele metre križem kražem.

Po dr. Hartwigu — k k

MOTNA BODOČNOST

Ko so bili prijatelji slednjič sami, so se pogledali z očmi, ki so izdajale vso resnost položaja.

»Zdaj vidiš,« je rekel d'Artagnan, »to je borba na življenje in smrt!«

»Da, vidim. Ali se ne bi mogel na kakšen način spet sestati z njo in ji zapretiti, da bo zvedel dvor za njeno sramoto, če bo še spletkarila?«

»Misel ni slaba,« je odvrnil d'Arta-

gnan, »toda kako naj pridem z njo v stik?«

»Vse bo prišlo. Človek mora znati čakati.«

»Da. Toda kdo naj čaka sredi zavratnih morilcev in zastrupljevalcev?«

»Predvsem moramo skrbeti, da zapustimo ta kraj,« je rekel Athos in odšel z drugimi iz jedilnice. Služabnikoma je toplo priporočil, naj poskrbita, da bo Brisemont dostojno pokopan.

TAM, KJER „ZVEZDE ŠEPETAJO“

IN KJER KONJEM ZMRZUJEJO UŠESA

Pet desetletij je veljalo mestece Verhojansk v Sibiriji, na 67. severnem sporedniku, v višini 100 m ob reki Jeni za najbolj mrzli kraj na zemlji. Najnižja januarska srednja temperatura je bila tam izmerjena z minus 51.2 stopinje. 15. jan. 1885, so tam ugotovili celo temperaturo 76 stopinj pod ničlo, kar je predstavljalo dolgo mrzlotni rekord.

Ze dalje časa pa se je ponavljala govorica, da bo moral Verhojansk odstopiti svojo mrzlo krono drugemu kraju. L. 1926. je slovit sovjetski geolog Obručev odkril na svoji ekspediciji po severni Jakutski v veliko presenečenje vseh zemljepiscev 300 km dolgo, 100 km široko in 3000 m visoko, zaledenelo

gorsko verigo, ki jo je imenoval gorovje Čerskega. Ta nova gorska veriga je zapirala široko kotlino, ki se imenuje Ojmekon. In v tej kotlini je prof. Obručev opazoval tako nizke temperature, da si je moral misliti, da je odkril tudi pravi mrzlotni tečaj naše zemlje. Ker pa termometri, ki jih je imel s seboj, niso zadostovali za čitanje mrzlotne v stopinjah, je dal komisiji za raziskovanje Jakutske pobudo, da bi v tem ozemlju osnovala meteorološko postajo.

Poročila te svojevrstne opazovalne postaje potrjujejo doslej domneve prof. Obručeva. Izkazalo se je namreč, da so v Ojmekonski kotlini povprečne zimske temperature za 3 do 5 stopinj nižje

Filmska igralka FLITA UHL

nego istočasno v Verhojansku, temperaturni minimi pa so celo za 5 do 17 stopinj nižji.

Ojmekonska kotlina je tako mrzla, da se izdihani zrak spremeni takoj v led in napravi pri tem šum, kakor da bi iztresali žito na pod. To označujejo Jakuti za »šepetanje zvezd«, bog si ga vedi zakaj. Pozimi Jakuti v to ozemlje sploh ne prihajajo ali pa silno redko, kajti konjem zmrzujejo tam ušesa in odpadajo. str. k.

IZ LITERARNEGA SVETA

NEDOSLEDNOSTI V „KEREMPUKU“

Krleža deli krepke brce v baladah Petrice Kerempuha. Po večini zaslužene. Ko pa čitam:

I biškupa Štrocu sem videl v megli,
kak babu na loncu, gde sedi na cegli,
sem si mislil, da bi vsaj Josipa Jurja Strossmayerja lahko pustil v miru. Takega mnenja je brčkone tudi urednikova junakinja, ki pravi. »Citam Krležo. Močan je, všč mi pa ni, ker preveč razkraja.« (Zis, 5. 9. 36, str. 149).

»Tumač manje poznatih reči« pravi na str. 153, da beseda kerempuh živi še danes kot slika književno neizražene figure. No, kerempuha najdeš v Matoševih pesmih, in sicer v sonetu, kjer se vseh 14 vrstic rima na -u ha. Nadalje: ni li neki zagorski pesnik sredi preteklega stoletja objavil otroški epos o istem junaku?

Naj opozorim na nedosledno pisavo polglasnika, ki so ga pri nas svoje dni pisali z *l*: Prešerin, pevic. V nekih izrazih ga srbohrvaščina po madžarskem ali čigavem vplivu piše z *o*: kormilo. Krleža pa jemlje za ta glas zdaj *a*, zdaj *e*, zdaj nič:

Vonjha debele, červene dekile kmetske,
kak kutine tvrde bele, tople cecke...

(28). Francoski kritik André Thérive ga tolmači z *u*: Krklec (Kourkletz. Temps, 27. 8. 36). Ta glas se torej piše na 6 načinov! Skupina čr se tu pa tam najde kot *cr*. V prvi obliki je n. pr. dantejevski verz: trumbental je s črevom kak komin na sapu... (84), ali pa:

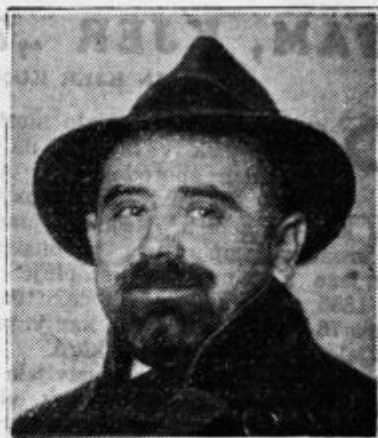
čarnopreslečeni pogrebni boben
glasu čreva luciferskog spodoben (134),

v drugi pa: Cernci (124)

Neenotno so podani takile zgledi: volk, vok, vuk. Dalje predlog: bez, brez, prez (18, 19).

Končni *l* je skoraj vselej ohranjen:

navek se gostiti, nigdar ne postiti,
tak te v nebe pela najsigurnejši put,
a saki drugi put je v pekel obrnut (49).

MIROSLAV KRLEŽA

Enkrat pa: vernu se (86). Mogoče je to škarski skrat kakor na str. 14 trave:

Po nami smrade k r a v e i cigan se posce. Ali pa: zamuš (pravilno: zamuš, 91). Znanl vstaš Matija je danes Gobec, jutri Gubec, maša se čita včasi kot meša, gasniti pa kot gesniti, hočejo poleg hočeju, smo poleg sme, ogen zraven jogenj, n. pr. v rečnici: simtamati na jogenj (— kampanati na stran, nastrankovati, cingilingati, cincinkati). Poslednji primer nam razodeva nenavadno bogastvo Krleževe dikcije.

Se drugih nedoslednosti boš našel, če se ti ljubi stikati za njimi, n. pr. nekajkavsko vjetrenjačo (59). Dalje tolmačenje etimologij: hmela (slov. melja) pravi Krleža, da je od nem. Mehl. To pač še ni neizpodbitno res, ker se da izvajati iz *m e l j e m, m l e t i*. Nič pa ne omenja nemškega porekla pri bilikum (Willkomm), dobrodošlica, pri krenutuh, idr. Ako tolmači »hofnica« kot dvorski top, misli na nemški Hof (dvor), brčkone pa gre za češko houfnice, Haubitze, ki se izvaja iz nem. Haufe, kup. Jazbec je razložen, marcel (111) pa ne: vendar bo več Jugoslovanov uganilo pomen prvega nego pomen drugega (stopa). Je li šorš (139) krvnik? najža (119) podstrešje (nat hiža)? sojuznik (69) zaveznik? S tukajšnjimi pripomočki nisem mogel do živega bangalozu (123) ne grudanjku (57).

Tolmaču se torej pozna da ga ni sestavil filolog sistematik. Zato pa so mnoge balade jezikovno pravi »tour de force«. Pri nobenem našem »vitiznancu« ne naletiš na tolikšno plethoro izražanja. Nedoslednosti v oblikoslovju pa si lahko razlagamo s tem, da je hotel naš »izdumlavec« objeti vse jezikovno ozemlje kajkavsko. Kaj pa mu bo za plačilo?

I denes je poetu navek još hraček dar,
navek bu tak, drugač ne bu nigdar

A. D.

MEDNARODNA NAGRADA ZA ROMAN

Pred tremi leti ustanovljeni Prix international du roman je prejela letos še doma skoraj nepoznana madžarska pisateljica Jolanda Foeldes za svoj roman »La Rue du Chat-qui-pêche«. Nagrado, ki znaša 300.000 franc. frankov, ji je prisodilo petčlansko razsodišče, v katerem Francijo zastopa Gaston Rageot, Anglijo Hugh Walpole, Norveško Johan Bojer, Nemčijo Rudolf Binding in Ameriko Joseph Krustch.

Nagrajenka se je pred desetimi leti vpisala na pariško Sorbonno, pa je zaradi bede kmalu morala pustiti študije. Preživljala se je nato najprej kot tovarniška delavka v zanemarjenem pariškem predmestju. Po dolgih mesecih garanja se ji je posrečilo, da je dobila službo na nekem madžarskem konzulatu v Egiptu, kjer je opravljala obnem posle postrežnice in tajnice-strojepiske. Po nekaj letih se je vrnila v Evropo, živela delj časa v Londonu in se nato preselila v domovino. Tu se je preživljala s prevajanjem. Pomadžarila je preko sto del. Njen prvi roman, ki je izšel pred dvema leti, ni zbudil pozornosti.

»La Rue du Chat-qui-pêche«, njen drugi, tako bogato nagrajeni roman, se godi v Parizu, v koloniji revnih priseljencev. Je to zgodovina madžarske delavske družine na pariškem levem bregu, povest obupne borbe za kruh in obstanek, v katero posegajo po bridkem življenju izvrstno posneti tipi: bivši ruski bančnik, vpokojeni litavski profesor, propadli grški trgovec, bolgarski študent, ruski delavec-menševik, ki ga je bila

pregnala revolucija, španski anarhist in še drugi. Vsi ti naplavljeni in brezdomci, ki jih je avtorica dobro spoznala v svojih pariških letih, iz velikomestnega blata in dimastih beznic sanjajo o nečem velikem, odrešnem, ki bo posijalo v njih žalostno življenje... in podlegajo, umirajo — ali pa se rešijo na oni breg.

Zanimivo je, da pisateljica v romanu omenja tudi marsejski atentat na našega blagopokojnega kralja Aleksandra I. in ministra Louisa Barthouja. In sicer v precej neverjetni zvezi. Ko namreč prispe v Pariz vest o gnusnem umoru, ogorčeni francoski gospodarji vse madžarske delavce, med njimi tudi člane omenjene delavske družine, spodé iz službe, kar se pa, kakor poroča njih krajan, novinar Gyomai, nikdar ni zgodilo.

NOVE KNJIGE IN REVIIJE

RADIVOJ REHAR: SEMISIRIS

Založba »Piramida«, Maribor, 1936. Str. 331.

Pričujoči roman opisuje življenje v prestolnici potopljene Atlantide, v mogočnem mestu faraona faraonov, v Semisirisu. Začenja se s prihodom azteškega princa Aftagada in njegove sestre princese Evalaste v Semisiris. Prihajata na slonih, da se poklonita atlantskemu faraonu Sedem ptic srečata: srečno število za moške in nesrečno za ženske. Življenje obeh se potem razvija po tej prerokbi: za princa srečno, za princeso nesrečno. Nekoč je bil premagal atlantski vladar azteškega kralja in zato so morali plačati Azteki tribut: razen drugih daril so morali dati faraonu, v dar tudi malo princeso Evalasto, ki o tem ničesar ne sluti in misli, da bo živela na dvoru atlantskem kakor prava kraljična. Faraon zahrepeni po bakrenopolti lepotic, ki ga odbija in pozabi svojo prvo favoritko Nefteto, ki se hoče zato maščevati nad rdečepolto tujko. Na praznik Ibisovega kulta, ko vlada v Semisirisu svobodna ljubezen in si morejo ženske izbirati svoje častilce se seznanita častnika Aftagadovega spremstva, Savadagak in Buramak, z dvema sestrama azteškega porekla in se vzajemno zaljubijo. Dekletč zasedujeta dva faraonova častnika — zaradi deklet nastane poboj in Azteka ubijeta Atlanta, zato sta obojena da umrjeta pod obrednim nožem žreca. Faraon da Evalasti, ki odbija njegovo ljubezen, priliko, da prosi milosti za rojaka in ju reši smrti ter se s tem poniža. Nefteta išče zoper tekmičico pomoči pri stražni čarovnici: bivajoči v podzemski votlini, ki ni nihče drugi kot Bala, bivša žena faraonovega prednika, katero je bil oni zavrget z njenim sinom vred in jo dal žrtvovati Ráju, a so jo žreči naskrivaj zamenjali za drugo in jo žrt-

W. Winzer: UMETNIKOVA ŽENA

vovali mesto nje. Nefteta je njena pravnu-ka in ji zato skuša pomagati. Čarovnica prebiva v podzemski jami, katero čuva závrj in iz katere vodijo tajni hodniki v palačo faraona, v njegovo spalnico in Evalastine sobane in se končajo v votlih kipih sončnega boga Rája. Od tu govori čarovnica faraonu, ki misli, da mu govori najvišji, in jo zato sluša. Skozi tak kip tudi reši 120-letna čarovnica Evalasto in jo po samo njej znanih podzemskih hodnikih, opremljenih z dvigali in vozili, odvede v svojo jamo. Azteška častnika, ki ju je princesa rešila, stopita v njeno službo in vodita dela za rešitev Evalaste, ki čaka v čarovničinem brlogu ladje, da jo prepelje domov, v kraljestvo večernih gora. Medtem se vrača v Semisiris vojskovodja Abusiris, ki je premagal Inke, z mnogimi brodovi plena in ujetnikov. On sam prijaha na kono, ki ga Semisireci vidijo prvič in ga smatrajo zato za večjega junaka, ker kroti tako zver. V močnem nallivu in temni noči se posreči Savadagaku ukrasti inško galejo, polno živil, ter jo odpeljati v skriven pritok reke Kale, kjer se vkrcajo begunci s princeso. Na dvoru pogreše Evalasto in jo zasledujejo po veletoku in suhem. Oni pa se skrivajo v mrtvem kanalu reke. Ko jih preganjalci zaslede in jim prede slaba, prekličje faraon zasledovanje, ker mu tako svetuje čarovnica, skrita v votlem kipu božanstva. Začne se potresi, in da bi potolažili srd bogov, zahteva ljudstvo žrtve višjim silam. Zmagovalcu Abusirisu je obljubljena faraonova hči za mater njegovih otrok, ona pa ljubi sina podložnega faraona jutranjih dežel. Abusiris ju zato obrekuje, da sta tajno grešila in mladeniča žrtvuje bogu. Pri nekem potresu razpade kip boga Rája, ravno ko je v njem čarovnica. Faraon spozna njeno prevaro, jo da zapreti in znova zasledovati pobeglo princeso. Potresi se nadaljujejo, krvave lune se pojavijo na nebu in čarovnica prerokuje konec Atlantide. Ljudstvo je prestrašeno, ker je faraon dal zapreti čarovnico; zahteva njeno rešitev in žrtvovanje faronove hčerke, ker je bila grešila. Zgodi se. Toda srd bogov traja dalje, ogromni kvadri semisirskih stavb se rušijo, ogenj razsaja, pada dež, pomešan z ognjeniskimi izbruhi, morje preplavlja atlantske bregove. Prganjalci Aztekov se potope eden za drugim v razbesnelih vodah. Princesa pa se z onemoglim spremstvom reši na neki otok.

Semisiris se poruši do tal in zgori, Atlantida se potopi.

To je kratek posnetek iz vsebine realistično zasnovanega romana. Čeprav se vrši v davni, utopistični dobi, se vendar vse dejanje razvija povsem stvarno in logično. Razen čarovnice in njenega čuvara »Zav-

rija« ni nobenega bajnega bitja, ki bi ga pisatelj poklical na pomoč pri razvozljanju zapletkov.

Strašno orožje, s katerim zmagaujejo Atlantanti — z njim so opremljeni samo višji častniki — in ki mori nevidno in neslišno, se da primerjati z današnjo puško. Kakšno pogonsko silo so rabili za premikanje dvigal in vozil v podzemskih rovih, ki so se jeli hitro gibati po pritisku na skriven gumb? Arheologi slutijo, da so Izbrani duhovi v prastarini poznali marsikak izum, ki ga je pozneje zagnil prah pozabe.

V celoti se roman prav gladko čita. Ali pa je zadosti zgoščen, zadosti napet, da bo vzbudil pozornost onkraj naših mej? Koredtura ni slaba. Vendar ob tolikšnem besedilu ni čudno, če bi stoođstotni purist iztaknil kako malenkost, ki se ne sklada s poslednjimi filološkimi zahtevami. Po »Pravopisu« iz l. 1935 je prav: bakla, preprost, krmarjenje, igračka (brez: mala), dovolj, zaužiti, popolna oprema (t. j. vsa, celotna; »polna« pa je v nasprotju s »prazno«, 296), zavedeli so se, t. j. osvestili, zavedli = zepeljali (292), utelesiti, daljni vzhod (8, toda: daljnji ali nadaljnji potek razprave).

A. Debeljak

Uredništvo je prejelo:

VODNIKOVA PRATIKA 1937. Izdala in založila Vodnikova družba v Ljubljani. Uredil dr. Pavel Karlin. Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

JOSIP DANES-GRADIS, ZA VOZOM BOGINJE TALIJE, spomini potujočega igralca. Z ilustracijami Mirka Subica. Izdala in založila Vodnikova družba v Ljubljani. Natisnila Narodna tiskarna v Ljubljani.

FRANCE BEVK, SREBRNIKI. Izdala in založila Vodnikova družba v Ljubljani. Natisnila Narodna tiskarna v Ljubljani.

IVAN ALBREHT, ZAREČANI. Izdala in založila Vodnikova družba v Ljubljani. Natisnila Narodna tiskarna v Ljubljani.

ZDRAVNIŠKI VESTNIK, strokovno glasilo zdravništva v Sloveniji, leto VIII, št. 8—10. Trojni, obnem zadnji letošnji zvezek je posvečen jetiki z izvirnimi članki oziroma predavanji iz ciklusa o tuberkulozi v letošnjem marcu in aprilu na OUZD v Ljubljani. Na uvodnem mestu pričbuje urednik revije dr. R. Neubauer v članku »O nastanku in izvoru tuberkuloze« novejšje nazore o patogeniji sušice. Dr. J. Prodan razpravlja o »Diagnozi tuberkuloze s sredstvi praktičnega zdravnika« ter prihaja do sklepa, da je uspeh celotne protijetne borbe in s tem celotnega ljudskega zdravja odvisen od skupnega sodelovanja med praktičnim zdravnikom in zadevnimi ustanovami. V zvezi s tem so načelne pripombe dr. R. Neubauerja o »Tuberkulozi v röntgenu«.

kaj mora vedeti praktični zdravnik glede röntgenske preiskave pljučnega obolenja. Posebno zanimiva zlasti za laika je razprava dr. Tomaža Furlana o »Zdravnikovi službi pri jetičnem človeku«. Slede članki: dr. R. Neubauer »Kolapsoterapija pljučne tuberkuloze s posebnim ozirom na indikacije«, dr. Fr. Minaš »Borba zoper kostno in izvenpljučno tuberkulozo v dravski banovini«, dr. Jakša »Tuberkuloza kože«, dr. E. Dereani »Očesna tuberkuloza«, dr. J. Pogačnik »Tuberkuloza grla«. Ob koncu poroča dr. Guzelj o kirurški federaciji Male antante in sosednih držav, slede za medicince važne rubrike, kjer izvemo tudi, da je bil znani borec zoper raka brežiški primarij dr. J. Cholewa izvoljen za docenta zagrebške medicinske fakultete. — Zvezek vsebuje prilogo »EVGENIKA«, ki jo urejuje dr. B. Škerlj. »Zdravniški vestnik« izhaja v uredništvu primarija dr. R. Neubauerja na Golniku ter stane za nezdravnike celoletno din 90, za medicince din 50.

ILLUSTRIRTE ZEITUNG, št. 4782. Naj, starejši ilustrirani nemški tednik prinaša v tej številki iz peresa geopolitika dr. Fochler-Haukeja aktualen članek z izvirnimi slikami o Mongoliji, za katero se bore Rusija, Niponska in Kitajska. Zanimiv je ilustr. prispevek, posvečen obrtniški umetnosti o okrasju v raznih časih. Zvezek vsebuje še mnogo slik dnevnih dogodkov in množico krajših prispevkov iz različnih področij življenja in znanosti. »Illustrirte Zeitung« se naroča pri založbi J. J. Weber, Leipzig.

TEHNIČNI OBZORNIK

Ameriški letalec Chamberlain namerava na meji med troposfero in stratosfero preleteti 8000 km dolgo pot med Parizom in Texasom. V to svrhu bodo zgradili zanj in za njegovega spremljevalca svojski opremljeni, ki jima bosta omogočili polet v razredčenem ozračju.

V moravskem premogokopnem območju bodo zgradili prvo češko napravo za vtekočinjenje premoga. Naprava bo stala 160 milijonov dinarjev in bo krila 10 do 15 odstotkov porabe tekočih gonilnih sredstev češkoslovaške republike. Gradnjo pospešuje država v zavesti, da bo z domačim sintetskim gorivom postala vedno bolj neodvisna od uvoza petroleja. Gradnja tovarne je za omenjeni okoliš važna še iz dveh razlogov. Prvič se bo z njo zvečal stalno nazadujoči odjem premoga, drugič pa bo omogočena koristnejša izraba tamošnjih elektrarn s prevelikimi kapacitetami.

Ko so pred dvema letoma preizkušali na naših železnicah motorne vagonc, so vzbujala poročila strokovnjakov, da so motorni vagoni najboljša prevozna sredstva pri frekvencah 150 do 300 potnikov, upanje, da se bomo tudi v naši kraljevini kmalu vozili s hitrostjo 100 do 150 km na uro. Toda na

žalost so tedanji računi rentabilnosti dokazali, da sta bencinski in Dieslov tračni motor predraga. Tedaj pač še ni uspela zadosti sigurna konstrukcija parnega avtobusa. Saj je imela na primer Nemčija med 502 motornimi vagoni le šestnajst parnih avtobusov. Tega dejstva se je zavedal nemški premogokopni sindikat, ko je razpisal natečaj za osnutek parnega vagona s 180 sedeži in hitrostjo 130 km na uro, ki bo kot pogonsko sredstvo uporabljal kosovec (premog). Posledica natečaja je bil parni avtobus, ki je naposled dokazal, da je izmed vseh vrst motornih vagonov, s premogom kurjeni najbolj gospodarstven. Ne le zvečana rentabilnost, ampak tudi nižji nabavni stroški so napolnili upravo nemških državnih železnic, da je naročila serijo novih voz, ki bodo že letos izročeni prometu.

Francosko ministrstvo za pošto in brzojav se bavi že dalj časa z načrtom za gradnjo pomorskega kabla, ki bi prenašal radio program v Alžir in Maroko. S kablom bi postali afriški oddajalci na mah podružnica pariške oddajne postaje.

PRAKTIČNE NOVOTE

Kosilo s polovico briketa

Kosilo v enem samem loncu si lahko skuhaš s polovico briketa, če daš na ognjišče drugo manjše ognjišče, ki ima prostora za lonec srednje velikosti (premer do 20 cm). Ta mali štedilni kuhalnik postaviš v odprto luknjo ognjišča ali pa tudi primerne peči, nato zapreš vsa vratca in druge odprtine. Ogenj in dim vleče skozi ognjišče in ognjiščno cev v dimnik. Na visoki rešetki malega štedilnika je prostor

za kurivo, katerega kurilni plini se izkoristijo do 86 odstotkov, tako da je stvar res štedljiva. Zračni tok se uravnava lahko s pomočjo potiskača pod vratci. Pepel se izprazni skozi premakljiva tla v veliko ognjišče.

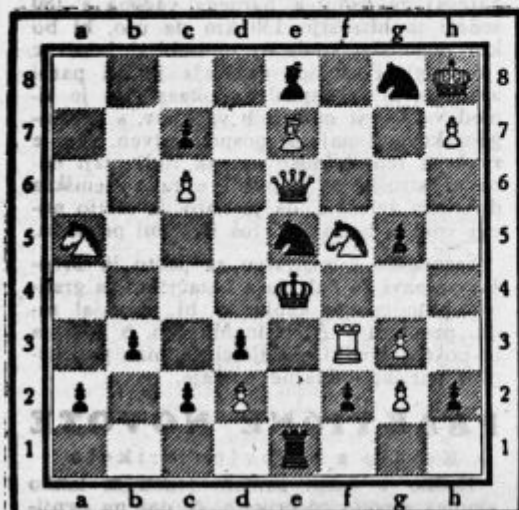
Za majhna gospodinjstva in za posamezne osebe je ta mali štedilnik velike vrednosti, ker ni treba delati velikega in dolgotrajnega ognja za skuhanje preprostega kosila. Razen tega oddajajo njegove stranske stene mnogo toplote, tako da hladne kuhinje zelo ogreje. Pogoj za dobro delovanje malega štedilnika je pa ta, da veliko ognjišče dobro vleče.

PROBLEM 182

Erik Lohk

„Kieker Neueste Nachrichten“ 1936

Mat v treh potezah

Rešitev problema 181

1. Tb8—f8 (grozi 2. Tf8—f5), Th5—a5!
2. Tf8—f5, c6—c5; 3. Tf5—h5. Črni stolp je torej krepko zaprt in zgrajena brezhibna pozicija prisilnih potez.

ZA BISTRE GLAVE

Rešitev k št. 283

(Koliko vijakov)

Ključavničar je potreboval samo 16 vijakov.

Rešitev k št. 284

(Vojaška zgodba)

Prve štiri vojake je avtomobilist peljal 12 milj, nato je vozil 8 milj nazaj, kjer je srečal ostalih 8 mož, izmed katerih je 4 vzal v svoj avto, ki jih je popeljal spet 12 milj v smeri proti Bangaju. Tu štirje možje so imeli do Bangaja potem še štiri milje. Nato je vozil še enkrat 8 milj nazaj, naložil zadnje štiri moža, ki jih je popeljal čisto do Bangaja (12 milj). Vsi vojaki so torej 12 milj vozili, 8 milj pa so morali pešačiti. Avto je v celoti prepotoval 52 milj. Ker je vozil z brzino 20 milj na uro, je vso to pot opravil v 2 in 3/5 ure ali v dveh urah in 36 minu-

tah. Ker je bil odhod ob 12, so vojaki dospeli v Bangi ob 2.36.

Rešitev k št. 285

(Mnogo pozdravljanja)

182 — krat.

Rešitev k št. 286

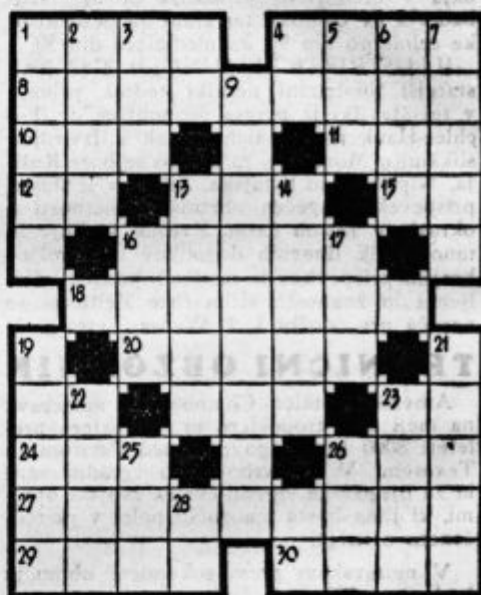
(Koliko imam denarja?)

80 din.

K R I Ž A L J K A

Crassus

Vodoravno: 1. stegno, 4. zanka, zadrga, 8. kolo, bicikelj, 10. tako (špansko), 11. olje (angl.), 12. egipt. bog 13. dve, 15. kratica za dito, 16. živež, 18. priložnost, 20. voziček, 23. goveji glas, zaimek, 24. brkasti ser, 26. sanje, 27. zemljiško gospodarstvo, kmetija; varčnost, 29. travnik, 30. vez, vrvica.

Navpik: 1. škoda, 2. čipek, cemb, 3. toda, vendar, 4. vprašalna členica, tudi kitajska dolžinska mera, 5. grški predlog, 6. gospod (arabsko), 7. odlašanje, rok, 9. priimek »španskega Lenina«, 13. veličanski lovec, ki ga je Zeva pretvoril v osvedje, 14. enota, 16. nevšečen glas, 17. pigmejsko plemo v osrednji Afriki; v grščini znači naziv: rahlo, potihoma, 19. okus jesiha, 21. pogumen mož, 22. sokol (srbohrv.), 23. granica, 25. zvok iz puške, 26. mlečni badelek, 28. kemijski znak za natrij.

Rešitve je treba poslati najkasneje do 22. t. m. Pravico do nagrade imajo samo naročniki.